

Předmluva

Český statistický úřad poprvé přináší souhrnnou publikaci ročenkového typu, která se zabývá nejdůležitějšími trendy na českém trhu práce z pohledu statistických čísel z různých zdrojů. Přinášíme v ní kromě některých běžně nedostupných tabulkových přehledů také rozsáhlou analytickou část. Zabýváme se vývojem posledního období, tedy od roku 2002 do roku 2008. Tato doba byla charakteristická tím, že již nedocházelo k dramatickým domácím událostem tak jako v předchozích letech a zároveň předcházela celosvětové hospodářské recesi, která s plnou silou propukla na počátku roku 2009. Tato situace se odráží i ve statistických číslech.

Státní statistika se dnes snaží popisovat všechny důležité aspekty trhu práce, k nimž patří zejména zachycení vývoje nabídkové a poptávkové strany tohoto trhu, jde tedy o popis pracovní síly, zaměstnanosti, nezaměstnanosti a volných pracovních míst. Neodmyslitelný je pohled na oblast mezd, ukazující vývoj ceny práce. Stále více se zaměřujeme i přes hranice republiky, proto nezbytnou součástí každého tématu je mezinárodní srovnání se státy Evropské unie a zařazení vývoje na domácí scéně do tohoto kontextu. Musíme však respektovat možnosti, které nám nabízejí statistiky mezinárodních organizací – v tomto směru je situace nedobrá zejména v oblasti mzdových statistik, kde jsou plně srovnatelná čísla dostupná řídce a s velkým časovým odstupem.

Pro podchycení a analýzy vývoje trhu práce řečí statistických čísel používáme moderní nástroje ve formě ukazatelů, klasifikací a číselníků. Údaje čerpáme z několika různých statistických zjišťování, která jsou v zásadě trojího druhu:

- A) šetření v domácnostech;
- B) podniková šetření;
- C) administrativní zdroje dat.

Nejdůležitějším domácnostním šetřením je **výběrové šetření pracovních sil (VŠPS)**, které již od roku 1993 poskytuje informace o výši a struktuře zaměstnanosti, nezaměstnanosti a podzaměstnanosti, ale také o pracovní době a dalších sociálních aspektech trhu práce. Šetření je řízeno podle mezinárodních definic a doporučení Mezinárodní organizace práce (ILO). Ve VŠPS jsou plně respektovány definice a obsahová náplň jednotlivých ukazatelů celoevropského LFS (Labour Force Survey) podle požadavků Eurostatu.

Dalším zdrojem údajů o nezaměstnanosti jsou **statistiky úřadů práce**, které zjišťují vedle počtu žadatelů o zaměstnání (tzv. registrovaná nezaměstnanost) také počty volných pracovních míst.

Evidenční počty zaměstnanců a objemy mzdových prostředků jsou zjišťovány **podnikovými výkazy ČSÚ**. Na základě těchto údajů jsou vypočítávány přehledy o vývoji počtu zaměstnanců a průměrných mezd, v třídění zejména na odvětví. Plošně jsou však zjišťovány jen podniky s větším počtem zaměstnanců a výsledky za menší subjekty jsou výběrové nebo se odhadují s použitím vzorků a administrativních dat.

Strukturální mzdová statistika čerpá z kombinace výběrového šetření MPSV ČR pod názvem Informační systém o průměrném výdělků (ISPV) v podnikatelské sféře a plošného zjišťování Informační systém o platu a služebním příjmu MF ČR v nepodnikatelské sféře a poskytuje detailní pohled na strukturu odměňování zaměstnanců; její metodická náplň je odvozena z celoevropského šetření struktury výdělků SES (Structure of Earnings Survey), což zaručuje mezinárodní srovnatelnost výsledků. Poslední zveřejněné výsledky tohoto celoevropského šetření jsou z roku 2006.

V Praze 17. října 2009

Mgr. Dalibor Holý
ředitel odboru statistiky trhu práce